

Dokumentation från den 16 oktober 2013

Vallande volontärer & framtida forskning

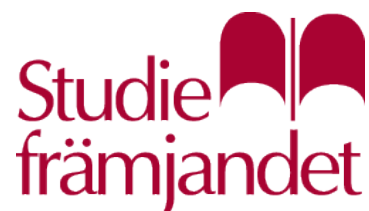
Den 16 oktober 2013 genomfördes ett seminarium med tema rovdjur-tamdjur. Det övergripande syftet var att minska och förebygga målkonflikten mellan rovdjur-tamdjur. Dagens mer konkreta mål var att uppdatera berörda på några av de senaste nyheterna inom ämnet, samt att driva vidare uppstartade projekt och att se om det finns möjlighet för fler.

Deltog gjorde representanter från LRF, Fäbodföreningarna, Naturskyddsföreningen, Rovdjursföreningen, SLU, Länsstyrelsen, Viltförvaltningsdelegation Gävleborg, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Arbetsförmedlingen.

Föredragen på film

Föredragen är filmade och finns på Rovdjurscentrets hemsida, www.de5stora.com/dokument.asp?DokID=1575

Där finns också länkar till medias rapportering av seminariet.

Sammanfattning av seminariet

Röjning av stängsel - Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Skogsstyrelsen

Tamdjursägare kan numera genom Arbetsförmedlingens stödprogram för långtidsarbetslösa och nyanlända få hjälp med röjning av rovdjursavvisande stängsel mot en mindre summa. Skogsstyrelsen är arbetsgivare, och i ett nystartat samarbete har Länsstyrelsen Gävleborg möjlighet att betala kostnaden åt brukare i länet.

Andra uppgifter än röjning, till exempel vallning av djur vid fåbodar, kan bli aktuella i framtiden. Det är tänkt att den kompetens som krävs för att genomföra arbetsuppgifterna ska tillhandahållas genom Arbetsförmedlingen. Den stora fördelen med det här projektet är att långtidsarbetslösa och nyanlända får anställning, kunskaper och referenser samtidigt som tamdjursägare får välbehövlig hjälp.

Ideell arbetskraft på fåbodar

Sveriges fåbodbrukare, Naturskyddsföreningen och Rovdjursföreningen har inlett ett samarbete som syftar till att volontärer ska kunna hjälpa till vid fåbodar. Under sommaren 2013 har Skalens fåbod fungerat som en pilotfåbod. Det är ännu inte klart i vilken form fortsatt samarbete ska ske och vilka sysslor som volontärerna mest ska utföra. Oavsett vad ser föreningarna stora vinster med samarbetet eftersom fåbodbrukarna får värdefull hjälp, även till viss del att minska risken för rovdjurangrepp, samtidigt som intresset för fåbodbruket ökas.

Forskning på sekundära skador

Ett forskarteam som drivs av Jens Jung vid SLU söker just nu pengar för att studera hur djuren och dess ägare påverkas av rovdjurangrepp. I korthet går studien ut på att jämföra stressnivån hos får som inte blivit utsatta för rovdjursangrepp med får som blivit angripna. Djupintervjuer med ägarna kommer också att genomföras. Till våren är det tänkt att en pilotstudie genomförs på några gårdar.

Akutgruppsverksamhet i Gävleborg

Stöd vid ett angrepp eller rovdjursstörning har funnits sedan tidigare i Gävleborgs län, men sedan sommaren har en nybildad Akutgruppsverksamhet utformats. Genom denna grupp kan drabbade brukare få hjälp med till exempel att samla in döda djur, vaka vid hagar och leta försvunna djur. Det togs upp på workshopen att det kan gå att utöka akutgruppens uppgifter till att även infatta vallning av djur.

Sammanfattning av seminariet

Hur ska brukarnas kunskap användas mer aktivt i förvaltningen?

Följande förslag gavs under workshopen:

- Ett forum där myndigheterna och tamdjursägarna kan dela med sig av sina tidigare erfarenheter till varandra – både positiva och negativa. Drivas utifrån Länsstyrelsen?
- Grundkurs/praktik för myndighetsanställda - om ansvariga personer på myndigheter har större egen erfarenhet av tamdjurshållning skulle man lättare kunna förstå varandra och handläggare skulle kunna fatta beslut på bättre grunder.
- Studiecirkel för att öka informationsspridningen till olika målgrupper.

Framtiden:

- Arbetsförmedlingen, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen tittar på möjligheten att lägga till andra arbetsuppgifter än röjning av stängsel inom sitt samarbete.
- Arbetsgruppen för ideell arbetskraft vid fåbodarna kommer att utvärdera och driva projektet vidare.
- Jens Jung och forskarteamet avser att söka pengar från flera ställen. En pilotstudie genomförs hösten 2014.
- Akutgruppen i Gävleborg ser över möjligheten att utöka sin verksamhet till att även gälla vallningshjälp vid rovdjursstörningar.
- Rovdjurscentret avser att bjuda in till ett nytt seminarium för att bland annat diskutera:
  - Möjligheten att starta forum/kunskapsbanker och utbildningar för att dela med sig av erfarenheter, vilket i flera olika sammånag skulle underlätta både för myndigheter och organisationer.
  - Underlätta rapportering av rovdjursstörningar.

Fördjupad sammanfattning

Röjning av stängsel - Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Skogsstyrelsen

Rovdjursavvisande stängsel är en förebyggande åtgärd som används i relativt stor utsträckning. Att röja kring stängsel är en tidskrävande uppgift. Tamdjursägare kan numera genom Skogsstyrelsens arbetslag få hjälp med denna röjning. En del av kostnaden finansieras via Arbetsförmedlingens stödprogram för långtidsarbetslösa och nyanlända. I ett nystartat samarbete har Länsstyrelsen Gävleborg möjlighet att stå för hela eller delar av resterande kostnad för brukare i länet.

Som ett test röjdes i somras stängsel på en medelstor gård. Skogsstyrelsen tycker att röjningen fungerade mycket bra och med en styrka på 5-8 man röjdes gårdens stängsel på en dag. Är man intresserad av denna tjänst tar man kontakt med länsstyrelsen.

Andra uppgifter än röjning, till exempel vallning av djur vid fåbodar, kan bli aktuella i framtiden. Det är tänkt att den kompetens som krävs för att genomföra arbetsuppgifterna ska tillhandahållas genom Arbetsförmedlingen. Under eftermiddagens workshop föreslogs att en eller flera "träningsfåbodar" ska finnas tillgängliga för sådan träning/utbildning. Vid dessa behövs handledare/utbildare som förslagsvis kan finnas anställda hos Skogsstyrelsen eller Länsstyrelsen – återigen kan dessa rekryteras via Arbetsförmedlingens stödprogram.

Uppsättning av stängsel skulle kunna vara ytterligare en möjlig arbetsuppgift, men det är något osäkert på grund av konkurrenslagen som säger att arbetskraft subventionerad av staten inte får konkurrera med företag. Om uppsättning skulle bli aktuellt så krävs utbildning för aktuella personer och Rovdjursföreningens representant ansåg att deras förening i så fall skulle kunna fungera som arbetsledare/utbildare.

Den stora fördelen med det här projektet är att långtidsarbetslösa och nyanlända får anställning, kunskaper och referenser samtidigt som tamdjursägare får välbehövlig hjälp. Genom den hjälp som tamdjursägaren får kan påverkan av rovdjurens närvaro minskas och därmed kan också målkonflikten mellan rovdjur och tamdjur dämpas.

Fördjupad sammanfattning

Ideell arbetskraft på fäbodrar

Ideell arbetskraft gällande tamdjur-rovdjur är inget nytt, till exempel har Rovdjursföreningens medlemmar i många år hjälpt till att sätta upp rovdjursavvisande stängsel. Det senaste halvåret har även ett par parallella projekt startat kring fäbodarnas verksamhet.

SNF (Naturskyddsföreningen) har ett volontärprogram där de bland annat drivit "Praktik på fäbod". Sveriges fäbodbrukare, SNF och Rovdjursföreningen har också tillsammans inriktat sig på att söka volontärer som ska kunna hjälpa till vid fäbodarna. I det gemensamma projektet har Skalens fäbod, som drivs av Stefan Olander, under sommaren 2013 fungerat som en pilotfäbod. Personer har sökts genom annons på SNFs hemsida och totalt har 5 personer ingått i pilotprojektet. Dessa personer har hjälpt till med diverse sysslor på fäboden.

Det är ännu inte klart i vilken form fortsatt samarbete ska ske och vilka sysslor som volontärerna ska utföra. Vissa arbetsuppgifter kräver kunskap och erfarenhet, och under workshopen diskuterades en eventuell kunskapsbank och/eller utbildning för volontärer. Det pratades även om möjligheten ge volontärer nödvändigt erfarenhet genom att de till en början går vid sidan av mer kunnig person.

Föreningarna ser stora vinster med samarbetet eftersom fäbodbrukarna får värdefull hjälp samtidigt som intresset för fäbodbruket ökar. Därmed ökar förutsättningarna för bevarande av det kulturarv och den biologiska mångfald som fäbodbruket bidrar med.

Akutgruppsverksamhet i Gävleborg

Stöd vid ett angrepp eller rovdjursstörning har sedan tidigare funnits i Gävleborgs län, men sedan sommaren har en nybildad Akutgruppsverksamhet utformats. Genom denna grupp kan drabbade brukare få hjälp med till exempel vallning av kunniga personer, xxx, xxx, xx, xx, xxx.

Fördjupad sammanfattning

Forskning på sekundära skador

När tamdjur angrips av rovdjur kan både direkta och indirekta skador uppstå. Indirekta skador - t.ex. att djuren blir stressade, svårhanterliga, sjuka och producerar sämre - är ofta det som uppges vara det största problemet. Även tamdjursägaren kan få försämrad hälsa i och med ökad arbetsbelastning, oro och sömnsvårigheter.

Ett forskarteam som drivs av Jens Jung vid SLU söker just nu pengar för att studera hur djuren och dess ägare påverkas av rovdjurangrepp. I korthet går studien ut på att jämföra stressnivån hos får som inte blivit utsatta för rovdjurangrepp med får som blivit angripna. Bland annat kommer man att titta på fårens rörelsemönster och mäta stresshormoner. Djupintervjuer med ägarna kommer också att genomföras. Hösten 2014 är det tänkt att en pilotstudie genomförs på några gårdar.

Efter eftermiddagens diskussioner övervägder Jung att även ta med kor i studierna samt att det skulle vara intressant att se om det finns skillnader i stress efter angrepp mellan olika tamdjursraser.

Hur ska brukarnas kunskap användas mer aktivt i förvaltning?

Gällande hur brukarnas kunskap ska kunna användas mer praktiskt gavs följande förslag:

- Ett forum där myndigheterna och tamdjursägarna kan dela med sig av sina tidigare erfarenheter till varandra - både positiva och negativa. Drivs utifrån Länsstyrelsen?
- Grundkurs/praktik på fåbod för myndighetsanställda (och konventionell tamdjurshållning?) - om ansvariga personer på myndighet har större egen erfarenhet av tamdjurshållning skulle man lättare kunna förstå varandra och handläggare skulle kunna fatta beslut på andra grunder.
- Studiecirkelar för att öka informationsspridning till allmänheten. Bra! Men hur kopplades detta till hur brukarnas kunskap skulle användas i förvaltningen?????

Rovdjurspropositionen

Ett önskemål från gruppen var att diskutera den nya rovdjurspropositionen. Deltagarna diskuterade innehållet i propositionen och Naturvårdsverkets representant svarade på frågor. Gruppen diskuterade också kring viltförvaltningsdelegationernas beslutanderätt och ansvar - huruvida detta borde öka eller minska.

